

VELJEYS JA TULEVAISUUS

Pekka Ervastin esitelmä 24.5.1931

Kristuksen veri puhdistaa meidät kaikesta synnistä, sanotaan, ja tässä lauseessa piilee suurempi totuus, kuin ehkä moni aavistaakaan. Tätä lausettahan enimmäkseen käsitetään sangen taikauskoisella tavalla. Sanotaan, että Jeesus Natsarealaisen, jota kutsuttiin Kristukseksi, Golgatalla vuodattama veri puhdistaa meidät synneistä. Sanotaan myöskin, että vaikka meidän syntimme olisivat veripunaiset, niin Jeesuksen vuodattama veri pesee ne lumivalkoiksi. Tuo vertaus on jonkinverran mauton, koska meidän on vaikea käsittää, kuinka vuotava veri, joka on punainen, voi pestä mitään lumivalkoiseksi. Mutta vertauskuva on aina vertauskuva, ja siinä voi piillä jokin toinenkin tarkoitus uskovaistenkin mielestä.

Mutta kun me ajattelemme sitä, että ihmiskunnan synnit nähtävästi eivät vielä ole puhtaiksi pestyt huolimatta siitä, että tuo veri vuoti Golgatalla, niin meistä tuntuu, että käsitys Jeesuksen eli Kristuksen puhdistavasta verestä on taikauskoa.

Mutta joskus uskovaiset lisäävät, että tämä veri puhdistaa meidät ainoastaan silloin, kun me otamme Hänet vastaan uskossa. Tämä käsitys on oikeaa lähestyvää, sillä veri on tosiaan sangen omituinen neste, niinkuin Goethe sanoo "Faustissa". Se on omituinen neste, sillä jos me ajattelemme vähän tätä inhimillistä elämäämme, niin meidän täytyy sanoa, että eräissä suhteissa veri näyttölee suurta roolia ja vaikuttaa ehdottomasti puhdistavasti, nostavasti, jalostavasti ja kehittävästi.

Ajatelkaamme perhettä ja perheen kaikkia jäseniä. Heissä on sama veri. He ovat verisitein toisiinsa liitetyt, kuten sanotaan. Juuri sentähden he tuntevat vaistomaista rakkautta ja velvollisuudentunnetta toisiaan kohtaan. Me emme voi käsittää perhettä, jossa sen jäsenet olisivat keskenään sotajalalla, jossa he eivät

rakastaisi toisiaan, jossa he eivät tahtoisi toinen toisensa puolesta uhrautua ja kieltäytyä. On aivan luonnollista, että kun meissä virtaa tuo sama merkillinen veri, niin me jalostumme, ja me muistamme ainakin toistemme suhteen, että meidän tulee toisiamme rakastaa. Vaikka veljet ja sisaret kasvavat isoiksi ja heillä ei enää ole isää ja äitiä elossa ja he joutuvat eri tahoille elämässä, niin kuitenkin he tuntevat rakkautta toisiansa kohtaan. He rakastavat toisiaan. Se rakkaus tietysti – niin me voimme hyvällä syyllä sanoa – on kasvanut heihin sen kautta, että he ovat kasvaneet samassa perheessä: mutta meidän täytyy sanoa myös, että se johtuu siitä, että heissä on virrannut sama veri ja yhä virtaa.

Me voimme todella nähdä, että veri on sängen ihmeellinen neste, joka vaikuttaa ihmiseen puhdistavasti. Eikö meissä kaikissa ihmisissä sitten virtaa sama veri? – Sama veri tavallaan, mutta ei kuitenkaan aivan sama, koska me emme ilman muuta tunne aivan samaa rakkautta, samaa hyvyyttä ja samaa auttamisen halua kaikkia ns. vieraita kohtaan. Meissä on yhteinen inhimillinen veri, mutta se veri, josta me olemme tietoisia, se huutaa vain omaisten puoleen.

Me voimme hyvällä syyllä kysyä, eikö sitten ole mitään sel-laista verta, joka tekisi meidät kaikki veljiksi, sillä veljeydestähän on paljon puhuttu maailmassa, veljeydestähän on saarnattu kahdentuhannen vuoden aikana. On puhuttu siitä, että kaikki ihmiset ovat veljiä ja tasa-arvoisia. Mutta me emme ole vielä nähneet, että se veljeys olisi erikoisemmin näyttäytynyt teoissa, että se olisi todistanut itsensä tässä ulkonaisessa inhimillisessä elämässä. Enimmäkseen me olemme nähneet, että ihmiset ovat keskenänsä jakautuneet eri perheisiin, sukuihin, heimoihin ja kansoihin, ja nähneet, että kaikki nuo asiat erottavat ihmiset toisistaan. Eikö ihmiskunnassa ole mitään sellaista verta, joka kaikki yhdistäisi.

Se veri on olemassa, mutta me emme sitä tunne. Se ei virtaa meissä samalla tavalla kuin tuo perhe- ja sukulaisveri. Se ei juokse samalla tavalla, mutta se on kuitenkin olemassa. Mikä se veri on? Se veri on Kristuksen veri, sitä verta nimitetään Kristuksen vereksi. Kosmillinen Kristus on kaiken takana, ja tämä kosmillinen Kristus tuli tänne eetteris-fyysilliseen maailmaan Jeesus Kristuksen kautta. Kosmillinen Kristus on lähellä ihmiskuntaa, ja se veri vuotaa meissä, vaikka me emme ole siitä tietoisia.

Sentähden ovat kristityt hyvin oikeassa, kun he sanovat, että meidän tulee uskossa ottaa vastaan Jeesus Kristuksen veri. Ottaa vastaan Kristuksen veri uskossa merkitsee, että meidän on tultava tietoisiksi siitä yhteisestä verestä, joka virtaa meissä kaikissa ihmisissä. Me emme voi tulla siitä tietoisiksi muuten kuin sisäisessä tajunnassa. Uskon täytyy meissä herätä, ihmeellisen uskon, että me tulimme tietoisiksi siitä verestä, joka virtaa meissä kaikissa. Se on Kristuksen veri; ja se veri silloin todella tekee meidät puhtaiksi, se pesee meidät puhtaiksi kaikista synneistä. Se jalostaa, kehittää ja nostaa meitä. Sukulaisveri tekee meidät veljiksi keskenämme ja aivan samalla tavoin Kristuksen veri. Kun Kristuksen veri meissä aivan täydellisenä virtaa, niin silloin kaikki elävät olennot ovat meidän rakkautemme sylissä, sillä kaikki ovat meidän veljiämme. Kaikki ovat lapsiamme, joita me rakastamme. Silloin on meissä puhjennut se suuri rakkaus, joka ei sulje mitään ulos itsestään, ja se on kosmillisen Kristuksen rakkaus.

Me voimme tämän ymmärtää jonkinlaisena ihanteena, joka toivottavasti tulevaisuudessa toteutuu, mutta nyt vielä seisomme kysymyksen edessä. – Missä on tämä veri? Millä tavalla se voi alkaa minunkin suonissani virrata?

Me ymmärrämme, että tämä veri – siis toisin sanoen veljeys ja veljeyden toteuttaminen – on kehityksen asia. Vaikka me ihmiset olemme veljiä, vaikka me olemme katkeamattomin sitein

toisiimme sidotut, niin kuitenkin meidän täytyy päästä siitä tietoisiksi, ja meidän täytyy oppia rakkautta. Me emme osaa sitä ilman muuta. Koko meidän elämämme on sitä varten, että me oppisimme rakkautta, oppisimme toisiamme rakastamaan ja ymmärtämään. Me käymme täällä koulua, jossa vähitellen opimme ihanteellisia läksyjä.

Kun me sentähden teosofisessa liikkeessä, Teosofisen Seuran ohjelmassa heti ensimmäiseksi näemme, että on muodostettava yleisen veljeyden ydin, niin tässä on lausuttu selvästi ajatus ja tieto siitä, että mitään kaikkien ihmisten veljeyttä ei voi muodostua, sillä jotta veljeys muodostuisi, täytyisi kaikkien ihmisten olla veljiä; mutta me voisimme muodostaa jonkinlaisen veljeyden ytimen, jossa me todella ymmärtäisimme, mikä veljeys on ja miten se on toteutettavissa. Me muodostamme veljeyden ytimen, jossa jokainen pyrkii toteuttamaan rakkautta. Sellaisen ytimen voisimme muodostaa, ja se oli teosofisen liikkeen alkuunpanijan tarkoitus.

Kun siis käsitämme tuon, että veljeys on jotakin, joka ihanteena väikkyä silmiemme edessä ja jota meidän tulee oppia vähitellen toteuttamaan, niin me ymmärrämme, että semmoiset ihmiset ovat kerrassaan väärässä, jotka sanovat, että tämä elämä on taistelua ja että kaikki ihmiset ovat sotajalalla keskenään, että kaikki heikommät sortuvat ja vahvemmat voittavat. Se ei ole totta. Ja me todistamme sen joka päivä omassa elämässämme. Katselkaamme perheen elämää, katselkaamme lapsia. Jos me uskomme tuon, niin silloinhan meidän pitäisi heti pieninä heittää nuo lapset ulos korpeen kuolemaan. Sillä tavallahan tapahtuisi, jos ihmiset olisivat sotajalalla keskenään. Kaikki ihmiset todistavat, että niin ei ole. Harvassa on niitä vanhempia, jotka kiinalaisten tai vanhojen kreikkalaisten tapaan vievät lapsensa korpeen kuolemaan. Jos nuori tyttö, joka sattumalta vasten tahtoaan synnyttää lapsen, jos hän toivottomuudessaan kuristaa lapsensa kuoliaaksi tai heittää lapsen kaivoon, niin me voimme sen vielä ymmärtää, vaikka meidän oikeustajumme tuomitsee

hänen tekonsa vääräksi. Hän ei ole oikeutettu niin tekemään. Vaikka hän on kärsinyt sanomattomasti, niin sittenkin me tunnemme olemuksessamme, että rakkaus on suurin elämän laki, ei suinkaan kamppailu ja sota. Mitä tulisi viattomista pienistä lapsista, jollemme heitä auttaisi ja valaisisi? Hehän silloin syntyisivät tänne heti kuollakseen. Ei meistä tulisi mitään, jollei äiti pitäisi meistä huolta. Ei kukaan ajattele, ei kukaan äiti, joka seisoo lapsen edessä, ajattele, että tuo lapsi on heitettävä kaivoon. Hän tietysti ajattelee, että mitä minä voisin tehdä tuon lapsen hyväksi. Rakkaus on paljon voimakkaampi laki, kuin konsanaan tuo näennäinen taistelu olemassaolosta.

Me tunnemme nyt, että rakkaus on olemassa, ja että me ihmiset olemme täällä kehittymässä rakkauteen päin. Me näemme selvästi, että jos me tuntisimme kaikkia kohtaan sitä, mitä me tunnemme omaisiamme kohtaan, silloinhan ei olisi mitään pahaa, ei mitään syntiä, ei mitään kärsimystä; silloinhan aina auttaisimme ja tukisimme toisiamme. Itse asiassa me ymmärrämme tuon, että jos meissä virtaisi semmoinen veri, joka liittäisi meidät lujasti toisiimme, että me emme voisi tehdä mitään pahaa toisillemme, niin paha katoaisi maailmasta. Mitä syntiä me tekisimme, jos me rakastaisimme? Siis meidän vastattavaksemme jää tuo kysymys, millä tavalla rakkaus, veljeys voisi meissä puhjeta ja ilmetä?

Kun katselemme itseämme, niin näemme, että olemme kuin kolmenlaisia olentoja. Ensinnäkin olemme kaikki jäseniä ihmiskunnassa. Olemme kaikki ihmisiä, mutta me olemme myös jäseniä ihmiskunnassa, joka asuu tällä maapallolla. Jos me menemme Afrikkaan ja näemme siellä mustia neekereitä, tai Intiaan, jossa asuvat kuparinväriset hindut, niin me kuitenkin näemme, että he kaikki ovat ihmisiä, he ovat kaikki jäseniä ihmiskunnassa. Mutta sitten he ovat myös jäseniä jossain perheessä ensin ja sitten jossain kansassa, jossain valtakunnassa. Jos me siis ensin olemme ihmiskunnan jäseniä, niin me sitten olemme toiseksi yhteiskunnan jäseniä ja kolmanneksi yksilöitä,

ihmisyksilöitä, tavallaan yksinäisiä, jokainen oman probleemansa kimpussa. Me olemme ihmiskunnan jäseniä, me olemme yhteiskunnan jäseniä ja me olemme yksilöitä.

Jos nyt ensin ajattelemme itseämme ihmiskunnan jäsenenä, niin silloin me olemme kaikki yhdenvertaisia siinä suhteessa, että me kaikki synnymme tähän maailmaan alastomina ilman mitään aineellisuutta. Aineellisuus saadaan inhimillisen työn kautta. Me synnymme kaikki tänne sillä tavalla, että meillä ei ole mitään. Meidän tulee sitten itse hankkia itsellemme kaikkea. Me olemme elämän edessä siis tässä suhteessa samassa asemassa. Mutta sitten me huomaamme, että täällä maanpäällisessä elämässä meidän ruumiimme on vain yksi puoli itseämme. Me olemme henkiolentoja, tuntevia ja tahtovia olentoja. Jos me sanomme, että tämä ruumis on meitä itseämme, niin eihän se ole vain kuin kuori ja majatalo, jossa me olemme vieraina, mutta vaikka sanoisimmekin, että se on meitä itseämme, niin me voimme kuitenkin kuin asettua sen ulkopuolelle ja tuntea olevamme sielullisia olentoja, henkiolentoja, jotka tämän ruumiin välityksellä rakastamme, itkemme, suremme ja nauramme. Me olemme henkiolentoja.

Kun me tämän huomaamme, niin me myös huomaamme, kuinka luonnollista on, että ihmiskunnan elämässä ei ole ainoastaan tämä aineellinen kulttuuri, vaan myös henkinen sivistys. Me olemme aina nähneet historiassa tuota henkistä kulttuuria. Mutta tämä henkinen kulttuuri on nähtävästi aina erottanut ihmisiä toisistaan. Me näemme, että juuri tämä se on synnyttänyt erilaisia maailmankatsomuksia, erilaisia uskontoja, erilaisia käsityksiä elämästä ja ihmisen tehtävästä. Me näemme, että juuri tämä henkinen elämä on erottanut toisen ihmisen toisesta, toisen rodun toisesta. Rodut eivät tahdo voida ymmärtää toisiaan. Kuinka eskimo, joka on tuolla paksuissa turkeissaan, voisi ymmärtää Afrikan neekeriä, joka kulkee alastomana. Ihmisten maailmankatsomukset ovat niin erilaisia ja uskonnot niin erilaisia. Jos eskimolle esim. on selitettävä helvettiä, niin

tuskin hänelle voi sanoa, että helvetti on kuuma. Hänhän voi ajatella, että nythän sitä pääsee tuosta kylmyydestä; ja jos taas Afrikan neekerille selittäisi, että helvetti on jokin jääkylmä paikka, niin hän ehkä ajattelisi, että nythän sitä pääsee pois tästä ainaisesta kuumuudesta.

Mutta jos me nykyaikaisina kulttuuri-ihmisinä, länsimaisina kulttuuri-ihmisinä ajattelemme näitä asioita, jos me nyt varsinkin teosofisen liikkeen opettamina ja opastamina ajattelemme näitä asioita, niin me näemme monta yhtymäkohtaa juuri näissä yleisissä henkisissä asioissa. Mehän näemme, että tieteellinen totuus, matemaattinen totuus, luonnontieteellinen totuus on sama kaikkialla ja kaikilla. Ei matematiikka muutu, samoina pysyvät kemialliset ja fysikaaliset lait. Kun niitä opimme tuntemaan, niin silloinhan pääsemme kiinni semmoisesta, joka on yhteistä kaikille. Jos kaikille ihmisille opetetaan niin paljon tieteellisiä totuuksia kuin tiedetään, niin silloinhan kaikki ihmiset pääsevät jostain yhteisestä kiinni. Silloin kaikki tietävät, että $5 \times 5 = 25$ ja että kolmion kulmien summa on kaksi suoraa kulmaa. Kaikki tietävät, että vesi alhaisessa lämpötilassa muuttuu jääksi ja korkeassa lämpötilassa höyryksi. Kaikki nämä asiat liittävät ihmisiä yhteen. Jos Afrikan neekeri, bushmanni ja eskimo näitä asioita ymmärtävät, niin silloinhan heillä on jotain yhteistä. – Myös taide yhdistää ihmisiä toisiinsa. Kaikki voivat ihailla kauniita tauluja ja veistoksia. On ainoastaan kysymys siitä, että ihmiset kasvaisivat niitä ymmärtämään. Jos Afrikan neekeri yht'äkkiä astuisi jonkin taulun eteen, niin ei hän mitään ymmärtäisi. Hän näkee vain värejä, jotka on sotkettu yhteen. Jos häntä kasvatetaan, niin hän pian voi oppia ymmärtämään. Hän silloin ihastuu taiteesta. Samalla tavalla voi jokainen oppia musiikkia ymmärtämään. Soitto ja laulu voi paljon yhdistää. On siis paljon yhtymäkohtia kaikkien ihmisten välillä henkisessä elämässä.

Mutta siirtykäämme sitten kolmanteen puoleen ihmisen olemuksessa, joka saa ravintonsa uskonnolta, ja joka aina kaipaa

uskontoa, tämän elämän ymmärtämistä. Silloin me huomaamme, että uskonnot ovat – jos nyt ei aivan sotajalalla keskenään – niin kuitenkin aivan ilman keskinäistä ymmärtämystä. Pitkin ihmiskunnan historiaa me olemme nähneet, että jos joku ihminen on sanonut itseään buddhalaiseksi, hindulaiseksi, juutalaiseksi, kristityksi jne., niin hän on enemmän tai vähemmän ajatellut: ”Ai, ai, kuinka nuo toiset ovat tyhmiä!” Kaikki ihmiset eri uskonnoissa ovat imarrelleet itselleen, että heillä on erikoista tietoa mitä erilaisimmista asioista. Kaikki, jotka ovat ulkopuolella heidän uskontoansa, vaeltavat äärettömässä pimeydessä. Kristikunnassa on aina tällä tavalla ymmärretty. Pakanoita on käännytettävä, heille on saarnattava kristinuskoa. Tämä väärään osunut sääli on estänyt ihmisiä ymmärtämästä toisiaan.

Mutta me tiedämme, että ajat ovat muuttuneet. Me tiedämme, että nyt meidän aikanaamme ja teosofisen liikkeen herätyksen kautta on yleisesti leviämässä ihan toinen käsitys näistä uskonnollisista asioista. Uskonnot eivät ole omiaan erottamaan ihmisiä toisistaan, vaan päinvastoin lähentämään heitä toisiinsa. Uskonnothan todistavat, että ihmiset ovat kaikkina aikoina tehneet samoja kysymyksiä ja aina ovat ihmiset saaneet samantyyppisiä vastauksia.

Kun me kulttuuri-ihmisinä tutkimme näitä uskontoja, niin me huomaamme, että niissä on selviä yhtymäkohtia. Meidän tulee oppia niitä huomaamaan. Meidän tulee kohota korkealle ja rakentaa suuri temppele ja auttaa toisiamme. Kuinka jokin uskonto voisi auttaa toista, jos ei se tunnusta sitä, jollei ole yhteistä siltaa, jolla voisi toisen kohdata. Niin kauan kuin on uskontoja ollut maailmassa, niin me huomaamme, että niissä kaikissa on aina opetettu, että ihminen seisoo suuren, merkillisen, tuntemattoman elämän edessä. Ihminen ei suinkaan ole tätä maailmaa luonut, eikä hän tätä maailmaa voi hävittää. Maailma on aivan riippumaton ihmisestä, mutta ihminen on riippuvainen siitä. Ihminen on tänne syntynyt, täällä hän elää; hän seisoo

todella suuren kysymyksen edessä. Kaikki uskonnot ovat eri nimillä nimittäneet tätä ihmeellistä elämää, jonka edessä me seisomme. Sitä on nimitetty joko Jumalaksi tai jumaliksi, tuntemattomaksi, suureksi ehdottomaksi, absoluutiksi, suureksi elämäksi. Nekin, jotka nimittävät sitä jumaliksi, jotka puhuvat monista jumalista, nekin ovat ainoastaan viitanneet siihen samaan seikkaan, että me ihmiset seisomme pieninä elämän edessä. Elämä on suuri salaisuus meille. Se on Jumala.

Ja me ihmiset, missä suhteessa me olemme tähän elämään? Missä suhteessa olemme Jumalaan? – Me olemme Jumalan lapsia, elämän luomia olentoja, elämän ilmennyksiä. Elämä on meidät saanut aikaan. Jumala on meidät tänne lähettänyt. Kaikissa uskonnoissa on aina korostettu sitä, että ihminen on luotu, ihminen on elämän synnyttämä, ihminen on Jumalan lapsi. Vaikka ihminen tulisi kuinka mahtavaksi tahansa, vaikka hän nousisi kuinka korkeaksi tahansa kehityksessään, niin hän kuitenkin on elämän lapsi, ehkä kukka elämän puussa, ehkä hyvin kaunis hedelmä, mutta ei hän ole suurempi itse elämää. Ihminen on siis, niinkuin me lyhyesti sanomme, Jumalan lapsi. Tästä ovat yhtä mieltä kaikki uskonnot, se on yhteinen opetus kaikissa uskonnoissa. Kaikki ihmiset voivat kohdata toisensa siinä.

Sitten on olemassa toinen suuri, merkillinen opetus kaikissa uskonnoissa, oppi, joka ehkä kaipaa paljon valaistusta, joka ehkä monessa suhteessa on hämärä, mutta joka kuitenkin on yhteinen. Se on oppi siitä, että ihminen on kuolematon olento, taikka että ihminen ei kuole. Kun ihminen näennäisesti kuolee, niin hän ei kuitenkaan kuole. Hän kuitenkin elää. Sitä ovat kaikki uskonnot opettaneet. Ihminen on niin merkillinen olento, että hän ei kuole, kuolema ei voi häntä kohdata. Hän on henkiolento; ja jättäessään tämän maallisen elämän hän jättää jälkeensä vain ruumiin, mutta itse hän jää olemaan. Yleisesti sanottuna tämä oppi on yhteinen kaikille kaikissa uskonnoissa.

Ja meidän täytyy sanoa, että meidän päivinämme on myöskin alettu nyt, jolloin me olemme ymmärtäneet, että tämä oppi on todella kaikilla uskonnoilla yhteinen, tutkia näitä asioita, ja päästy monessa suhteessa selvyyteen näistä asioista. Nämä kuoleman asiat, nämä kuolemanjälkeiset asiat ja koko tämä ihmisen olemassaolo kuoleman jälkeen ei ole meidän päivinämme, jos tahdomme pysytellä tieteen saavutusten tasalla, mikään kysymys, se ei ole epätietoinen asia. Se on tullut kokeellisesti todistetuksi. Se on asia, josta olemme jo saaneet tietoa. Vaikka kristikunnassa katsotaan sängen epäilevin silmin tuollaisia liikkeitä kuin spiritistinen liike ja teosofinen liike, niin kristikunnassa tehdään silloin suuri erehdys. Kristikunta riippuu kiinni siinä, että Jeesus Kristus ilmestyi kuoleman jälkeen, ja sentähden he sanovat, että ihmiset elävät kuoleman jälkeen. Mutta sitten he sanovat, että se oli ainoa tapaus. Heidän ei pitäisi sanoa niin. Heidän pitäisi nöyrinä kumartua tämän asian edessä ja sanoa, että se on tapahtunut lukemattomia kertoja ennenkin ja vielä tänä päivänä voi sellaista tapahtua. Se ei ole mitään niin merkillistä ja korkeata, ettei se voisi tapahtua vielä nytkin. Spiritistinen liike on yritys todistaa tätä seikkaa. Jokainen, joka on ollut läsnä spiritistisessä istunnossa, ja joka ei ole materialisti, vaikka hän olisi aluksi monta kertaa epäilevin silmin ollut läsnä, niin jokainen semmoinen ihminen on lopulta tullut vakuuttuneeksi siitä, että henkimaailma on olemassa, ja että henkimaailma voi tulla meidän luoksemme, ja että me elämme kuoleman jälkeen.

Kaikki se, mikä on ollut uskonnoissa epämääräistä ja hämää, se on meidän päivinämme tullut yhä selvemmäksi ja tutummaksi. Kuolemanjälkeinen elämä on tullut spiritistisen liikkeen välityksellä hyvin ymmärrettäväksi asiaksi. Me alamme näistä asioista tietää jo yhtä ja toista. Spiritistinen liike ja teosofinen liike todistavat meille, että ihminen on sama kuoleman jälkeen kuin nytkin. Ei ihminen yhtäkkiä kuoleman jälkeen tule pyhäksi, vaan hän on sama kuin eläessäänkin. Hänen ympäristönsä ja olosuhteensa ovat vain kerrassaan muuttuneet. Nyt hän

ei elä näkyvässä ruumiissa ja maallisissa olosuhteissa, vaan hän on siirtynyt kuoleman tuolle puolen ja elää uudessa ympäristössä ja hämmästyttävissä olosuhteissa; ja hän ymmärtää pian, että hän on laiminlyönyt elämän läksyjä. ”Kuinka minä saatoin olla niin tyhmä, että minä tuota turhanpäiväistä pahetta ylläpidin? Kuinka minä saatoin olla niin ajattelematon, että rakastin väkijuomia? Nyt on tässä toisessa elämässä tuo jano vielä jälellä, mutta tästä janosta minun on päästävä!” – Ja hän pääsee siitä ihmeellisestä juomahimosta, ja silloin elämä tulee hänelle paljon kiintoisammaksi. Elämä kuoleman toisella puolen on paljon mielenkiintoisempi kuin täällä maan päällä. On jokaiselle ihmiselle surullinen herämys: ”Miksikä minä en näitä asioita ajatellut eläessäni!” Tämä on vallan ihmeellinen, se on suurenmoinen herämys jokaiselle ihmiselle, kun hän kulkee kuoleman porttien läpi. Hän huomaa, miten elämän olisi pitänyt olla. – Tämä on tietysti skemaattisesti sanottu, sillä kaikki huomavaat tämän eri tavalla ja eri nopeasti. Mutta tämä on kuitenkin sisäiseltä kannalta katsoen ihmisen kokemus. – Tämän kaiken me voimme kertoa uskonnoille ja siten lisätä uskontojen tietoa.

Sitten on uskontoja, jotka uskovat siihen, että ihminen tulee takaisin maan päälle jatkamaan elämän koulua. Ja jos ei kristikunta vielä jaksa sulattaa tätä, niin se voi kuitenkin ymmärtää tuon asian, että kuolemanjälkeinen elämä on tosi, ja että kuolemanjälkeisessä elämässä tulee kaikille suuri herämys, suuri ihmeellinen herämys.

On vielä olemassa muuan oppi, jossa kaikissa uskonnoissa on jotain yhteistä, jossa kaikki uskonnot voivat toisensa kohdata, ja se oppi on siitä, että ihminen on olemassa sitä varten, että hän kehittyisi paremmaksi ja tulisi lopulta täydelliseksi. Kaikissa uskonnoissa on aina sanottu: Sinun pitää nousta pahasta ja synnistä; sinun pitää luopua itsekkyydestä ja kaikesta vääryydestä; sinun pitää kehittyä jalommaksi, paremmaksi ja epäitsekämmäksi. Kaikissa uskonnoissa on näin sanottu toisella tai

toisella tavalla. Kaikki uskonnot voivat seistä yhteisenä moraalisena tukena tässä ihmiskunnassa sen suuren totuuden puolesta, että ihmiset ovat kehittyviä olentoja, ja että me olemme olemassa sitä varten, että kasvaisimme hyvydessä ja kaikessa kauneudessa.

Tämä on siis myös yhteinen oppi, ja jos me osaisimme tältä kannalta lähestyä uskontoja, niin ne eivät varmastikaan työntäisi meitä luotansa. Me huomaamme siis, että tämä kolmas olemuspuoli ihmisessä löytää yhtymäkohtia kaikissa uskonnoissa. Ihmiset voivat ojentaa kättä toisilleen toisesta uskonnosta toiseen. He voivat kaikki tuntea, että me olemme kaikki suuren elämän lapsia; me olemme kaikki olemassa sitä varten, että kehittyisimme paremmiksi, viisaammiksi ja täydellisemmiksi olennoiksi.